

Professionals in the Pedagogic Spotlight

**Communicatief
competent door
pedagogische
sensitiviteit**

Simea congres 2016

Roos van Vulpen

Linda Keuvelaar – van den Bergh

Kees Dikker

Context project

Professionals in the pedagogic spotlight

- RAAK: Regionale Actie en Aandacht voor Kenniscirculatie
- RAAK-PRO: versterken praktijkgericht onderzoek aan hogescholen, in samenwerking met de beroepspraktijk, intensiveren relaties met kennisinstellingen
- Vier jaar
- Vijf partners

Pedagogische sensitiviteit i.r.t. Communicatieve competentie

- Dominante focus in onderwijs(onderzoek): effectiviteit en efficiëntie (Kelchtermans, 2012)
- Diversiteit van leerlingen groeit
- De leraar: persoon die een relatie met leerlingen opbouwt, die handelt vanuit opvattingen over wat goed is om te doen

(Hoe) kan pedagogische sensitiviteit van de leerkracht bijdragen aan de ontwikkeling van communicatieve competenties van leerlingen?

Professionals in the pedagogic spotlight

Pedagogische Sensitiviteit

Hoe pedagogisch sensitief ben jij?

1 = past helemaal niet

4 = past helemaal wel

Ik let op signalen van leerlingen.

1

2

3

4

Ik verplaats me in wat goed voelt voor iedere leerling in de groep.

1

2

3

4

Ik leg aan leerlingen uit waarom ik iets zo doe.

1

2

3

4

Ik laat merken dat ik een leerling gezien heb, ook als hij of zij nog even moet wachten.

1

2

3

4

Als ik onenigheid heb gehad met een leerling, dan praat ik dit uit met de leerling.

1

2

3

4

Professionals in the pedagogic spotlight

Pedagogische Sensitiviteit

- Een **alerte waarneming**, signalen van leerling(en) opmerken
- Een **open** (onbevooroordeelde), **empathische interpretatie** van de waarneming
- Een **adequate respons**, afgestemd aan de omstandigheden en behoeften van de leerling(en)
- Een **tijdige respons**
- **Aandacht voor de balans** in de leraar-leerling relatie

Resultaten fase 1

- Leraren waarderen hun eigen pedagogische sensitiviteit hoger dan hun leerlingen dat doen
- Leerlingscores verschillen tussen scholen
- Regulier en speciaal onderwijs verschillen niet van elkaar

Ontwikkeling pedagogische sensitiviteit!

Ontwikkeling communicatieve competenties?

Communicatieve competentie

Professionals in the pedagogic spotlight

Communicatieve redzaamheid is het vermogen om wederkerig te communiceren met behulp van woorden, gebaren of symbolen (Definitie van Stichting Simea).

Filmpje logopedisten

Initiëren van een gesprek

Ik begin een gesprek

Ik stel een vraag

In stand houden van een gesprek

Ik zorg dat we blijven praten

Ik vraag om uitleg, als ik het niet snap.

Beurtnemen

Ik neem een beurt

Ik vertel iets nieuws (als ik de beurt neem)

Ik vertel wat ik vind

Presuppositie

De ander snapt waar ik over praat

Ik luister goed

Ik laat de ander ook praten

Verhaalopbouw

Mijn verhaal klopt

Ik vertel altijd kort

Schaal:

Nooit, soms, vaak, altijd

Max. = 4.00

Resultaten beginmeting

Professionals in the pedagogic spotlight

- 84 lerarenlijsten   gem. 2.40
- 79 leerlinglijsten   gem. 2.57

Leerlingen schatten hun conversatievaardigheden significant hoger in dan de leraren

Verskil zit in 'in stand houden van een gesprek (.38)' en 'presuppositie (.48)'

Professionaliseringstrajecten

Pedagogische Sensitiviteit (22):

- 4 informatieve bijeenkomsten
- 4 keer intervisie a.d.h.v. videobeelden uit de eigen klas

Train de Trainer (7):

- 4 informatieve bijeenkomsten PS
- Aansluitend oefenbijeenkomsten kritisch-reflectief gesprek
- Leiden van intervisie onder supervisie

Professionals in the pedagogic spotlight

Uit de praktijk

Kees Dikker en zijn collega's aan het woord
Auris college Utrecht, PraktijkRoute

Kritisch reflectief gesprek

1. Kiezen van het thema
2. Verkennen van elkaars opvattingen
3. In gesprek over elkaars opvattingen
4. Terug naar het thema
5. Reflectie op het kritisch reflectief gesprek

Filmpje intervisiegroep

- Meer informatie over het project?

<http://www.pedagogischeprofessional.nl>

- Artikel kritisch – reflectief gesprek

http://www.pedagogischeprofessional.nl/wp-content/uploads/2014/05/36_4_2Keijzer_etal.pdf

Vragen of reactie? Spreek ons aan of mail!

- L.vandenBergh@fontys.nl
- R.v.Vulpen@auris.nl
- K.Dikker@auris.nl